

RECENTE ONTWIKKELINGEN IN DE WERELD

16 mei 1969

Goedenavond, vrienden.

Bij het begin van de bijeenkomst moet ik u er allereerst op wijzen dat wij niet onfeilbaar of alwetend zijn. Houdt daarmee rekening, trek conclusies, denk zelf na.

Dan wil ik enkele punten met u bespreken die niet direct bij mijn onderwerp behoren. Zoals u weet, heeft de Wessac-bijeenkomst plaats gevonden. De kracht is ook dit jaar weer zeer groot geweest. Wij moeten, naar ik meen dan ook rekening houden met een aantal betrekkelijk grote veranderingen in de wereld. Het jaar dat nu loopt, belooft allerhande mogelijkheden, zowel op het terrein van sociale ontwikkelingen als de economie. Wij kunnen wel enkele rampen en kleinere oorlogen verwachten. Het ziet er naar uit dat een zekere modernisering van de wereld in deze dagen bereikbaar gaat worden. Of dit alles door de Broederschap zal worden uitgebuit en op welke wijze dit zal gebeuren, is natuurlijk nog niet zeker. Er vinden nu eenmaal besprekingen plaats daarover, en vaste gegevens kan ik u nog niet geven.

Aan de mededeling dat het erg mooi was, hebt u m.i. echter weinig. Ik kan u echter beloven dat wij u later verder voor zullen lichten en wel zodra er iets meer over het programma van de Broederschap bekend is. Maar misschien mag ik aan dit alles toch wel enigszins inhaken door te spreken over:

RECENTE ONTWIKKELINGEN IN DE WERELD

Misschien herinnert u zich, dat wij in onze prognose, nu alweer maanden geleden, hebben opgemerkt dat zich in Rusland een machtsstrijd aan het afspelen was. Er zijn op het ogenblik een betrekkelijk groot aantal slachtoffers gevallen. Het gaat om een machtsstrijd, waarbij een deel van de partijleiding en een deel van de luchtmacht tegenover het leger en de marine staan. Het is duidelijk, dat een dergelijke strijd niet geheel openbaar kan zijn. Toch zal deze strijd in de komende periode op het gedrag van de Sovjet-Unie grote invloed uitoefenen. Ik veronderstel dan ook, dat in de komende tijd de verhouding tussen de Sovjet-Unie en de V.S. een andere inhoud zal krijgen. Zij zal minder vriendschappelijk worden. M.i. is het bijna onvermijdelijk dat men gaat trachten weer een hardere lijn in de buitenlandse politiek te handhaven.

Ook elders zullen wij soortgelijke verschijnselen kunnen constateren, zoals bv. in Frankrijk, waar de afgang van de Gaulle enerzijds wel bepaalde voordelen heeft, zoals grotere mogelijkheid tot aanpassing aan de hedendaagse noodzaken en het bereiken van noodzakelijke reformen, maar aan de andere kant toch heel veel sentimenten los heeft gemaakt, die uiteindelijk op de een of andere wijze gebundeld moeten worden. En bijna iedere staatsman bundelt de interne tegenstellingen graag, door naar buiten toe een zekere haat, een dreiging van anderen of zelfs geweld van anderen te prediken en desnoods te veroorzaken. Er zijn op het ogenblik trouwens meer eigenaardige verschijnselen aan de gang of te verwachten die, ook in verband met onze eigen prognostiek, verbluffende mogelijkheden tot verandering en vernieuwing schijnen te bergen.

De meesten onder u beseffen bv. niet dat in Indonesië op dit ogenblik een – tot nu toe achter de schermen uitgevochten – machtsstrijd gaande is tussen twee politieke groepen en het leger. Ook dit zou binnen niet al te lange tijd wel eens kunnen resulteren in grote en omvangrijke gewelddadigheden.

Daarnaast zal het, naar ik hoop, en ook meen te mogen verwachten, de mogelijkheid scheppen tot een reeks van reformen, waarbij men ook aan de buitengewesten - dus buiten Java - wat meer aandacht gaat besteden. Dit zou van groot belang kunnen zijn. Indonesië staat op het ogenblik weer op het scherp van de snede: de mogelijkheid van sterke communistische invloeden in dit land blijft zeker tot het einde van het jaar een dreiging vormen. De voorbereidselen voor enkele staatsgrepen in die richting zijn reeds gemaakt. De vraag is nu alleen maar of Indonesië nog in staat zal zijn ook zonder een boeiende figuur als Soekarno, de tegenstellingen uit de weg te ruimen en een eenheid te bewaren, althans naar buiten toe.

In China is een revolutie aan de gang, die nog veel wonderlijker verschijnselen met zich brengt. Het vreemde is hierbij, dat Mao zelf onaantastbaar blijkt te zijn gebleven. Maar in zijn omgeving zijn een groot aantal van zijn vrienden en bekenden reeds op de achtergrond gedrongen en enkelen hunner reeds ofwel verbannen - verwijderd dus uit het regeringscentrum - dan wel, zoals in twee gevallen zeker is, ter dood gebracht. Dit is een wonderlijk verschijnsel, daar wij aan de ene kant de theoreticus, de leider hebben in de figuur van Mao, die algemeen wordt aanbeden, verheerlijkt, terwijl deze man aan de andere kant niet in staat blijkt te zijn, zijn eigen vrienden en volgelingen werkelijk te beschermen.

Een ander niet onaardig verschijnsel is de vorm waarin de jongeren, nu de rode wachters-revolutie, niet aan hun verwachtingen heeft beantwoord, bezig zijn in geheime organisaties te werken. Het komische van de zaak is daarbij, dat zij teruggrepen naar de structuur van de Tongs, bonden, organisaties van vroeger. Zij hebben op het ogenblik een cellensysteem ingevoerd, waardoor bepaalde publicaties onmiddellijk besmeurd of weggehaald worden in verschillende grote steden. Zelfs bepaalde uitzendingen van radiostations, onder meer tijdens toespraken van Lin Piao, werden op strategische ogenblikken gestoord. Daarnaast zagen deze jongeren de kans bepaalde plundering op touw te zetten, waardoor zij over materialen en wapens konden beschikken.

De buitenwacht hoort van deze gebeurtenissen nog niet veel, maar zelfs hetgeen men in uw land horen en zien kan over de toestand in China, maakt duidelijk dat daar intern grote spanningen heersen en misschien kunt u begrijpen, dat juist deze interne moeilijkheden mede de verklaring vormen voor de wat vreemde houding en de eigenaardige schermutselingen met de Sovjet-Unie, terwijl men gelijktijdig echter eisen op dit punt verminderde troepen schijnbaar terugnam. Denk overigens niet, dat wij reeds het laatste van deze geschillen gehoord hebben. Zoals nu de toestand zich laat aanzien, zal China - of het dit nu wil of niet - verder moeten gaan met minder geruisloze acties naar buiten toe. Slechts door een in feiten kenbaar en uitdrukbaar gevoel van dreiging van buitenaf, zal men de rust in eigen land althans enigszins kunnen herstellen. Dit betekent dat ook meer ruchtbaarheid zal worden gegeven aan acties in het zuiden, waar overigens reeds nu op ongeoorloofde wijze verschillende grensgebieden bezet werden. In het noorden moeten wij rekenen met moeilijkheden in de nabije toekomst, daar wij reeds nu, o.m. in Buiten Mongolië, kunnen speken van excessieve troepenbewegingen. Het is dus zeer wel mogelijk dat wij binnen enkele maanden, mogelijk zelfs al iets eerder, ook in Europa zullen horen van wapengeweld in die streken.

Misschien vraagt u zich af, waarom ik juist deze dingen op het ogenblik te berde breng. Wel, politiek is op zich reeds vaak zeer boeiend. Maar alle politiek is eigenlijk een product van de dromen van de mens en zijn onvermogen in de werkelijkheid deze waar te maken. Dat betekent dus, dat in deze politieke ontwikkelingen, deze eigenaardige reacties naar buiten toe, op grond van wat men noemt politieke of economische overwegingen, een verandering in het geestesleven van de mensen verborgen is.

Wanneer wij denken aan bv. de Wereldleraar dan zien wij, dat wij, volgens zijn leer, niet hoeven te vrezen voor een mechanistische maatschappij, maar dat wij aan de andere kant in ons denken in de eerste plaats mens moeten blijven, zodat wij kunnen blijven heersen over de middelen die wij gebruiken en niet onderdanig worden aan de werktuigen, waarmee wij hopen als mens een zekere welvaart of nieuwe mogelijkheden te veroveren.

Het grote probleem voor de mensen ligt niet in de eerste plaats, of zelfs alleen in het uiteenvallen van de wereld in verschillende scherp gescheiden welvaartsgroepen. De verschillen in welvaart zijn voor het geluk en de vrede van de hogere klassen van de verschillende landen alleen belangrijk, niet voor...

(hier ontbreken twee bladzijden van de oorspronkelijke tekst, namelijk 718 en 719)

... zal men zoeken naar een andere, juistere uiting van eigen wezen.

Wanneer de arbeider vecht om meer zeggenschap in het bedrijf, maar gelijktijdig niet bereid is naast een delen in de winsten, ook te komen tot een delen in de verliesmogelijkheden, dan voelt hij zelf wel ergens dat hij in feite wat wil parasiteren en in wezen wil leven en steeds prettiger wil gaan leven op kosten van degenen die de risico's dragen. Ook zij zullen niet toegeven dat hun houding en benadering niet redelijk, eerlijk, juist is, want niemand doet dit, wanneer het gaat om eigen belangen en de rechtvaardiging van eigen daden. Maar de arbeider van heden voelt zeer wel dat er iets niet geheel in orde is. Hij kan dit misschien niet formuleren maar komt tot een nadenken over zijn eigen mogelijkheden en plaats, waarbij hij minder vertrouwt op de stellingen van anderen en meer luistert naar eigen innerlijk.

Overal zien wij deze processen. Overal zien wij de mens die ontevreden is met zichzelf, die begint een omwenteling in zijn wereld na te streven. Er zijn immers maar weinig mensen die de moed hebben in de eerste plaats met het zoeken naar een omwenteling in zichzelf en zo een eigen wijze van leven te beginnen. Maar wanneer je eenmaal begint met een revolutie, dan word je ook met jezelf geconfronteerd. Dan moet je een keuze doen en desnoods tot onmens worden en jezelf gaan haten en vernietigen, of weer werkelijk mens worden en in de eerste plaats de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden gaan zien, zoekende naar de middelen en wegen om vanuit jezelf betekenis te verkrijgen en niet alleen maar beter, rijker, betekenisvoller te worden door hetgeen je anderen ontnemt.

De strijd van mensen die betekenis wensen voor zichzelf, is op het ogenblik in alle gebieden op de wereld van het allerhoogste belang. U zult in de komende maanden vele delen van deze wereld zien losbarsten in grotere of kleinere gewelddadigheden. U zult zich afvragen wat het nut, het belang is van het bv. gewapende en getrainde politiemannen te lijf te gaan met wapens, waarbij men zelf, met vele onschuldigen, het slachtoffer dreigt te worden van een soort kleine burgeroorlog. Dit komt binnen drie maanden op meerdere plaatsen in de wereld voor, onder meer vermoedelijk in het zuiden van Frankrijk en zeker in Noord-Italië. Overigens zullen wij ook in de V.S. dergelijke dingen meerdere malen weer op zien treden, maar hier kwam dit reeds eerder voor en bovendien durf ik u geen nadere tijdsbepaling te geven voor deze ontwikkelingen, daar zij veel sneller en veel meer door toeval bepaald wordt dan in bv. Europa.

Door dergelijke dingen zullen steeds meer mensen zich bewust worden van het nutteloze van een dergelijke revolutie zonder achtergronden. De politiek zal hierbij waarschijnlijk wel een rol heten te spelen. Maar men mag daarbij niet vergeten, dat de moderne politiek berust op het onvermogen van de massa, uitgedrukt in de macht van weinigen. De massa zal echter als gevolg van de nutteloze strijd haar eigen onmacht beter gaan beseffen en als gevolg daarvan, de weinigen steeds meer hun macht misgunnen. Daarbij moet men zich realiseren dat de massa in dergelijke gevallen zelden of nooit positief zal reageren, maar altijd in haar verweer tegen de macht van anderen destructief denkt en reageert. Deze neiging tot het destructieve zal tot uiting komen in een soms zelfs tegen eigen belangen ingaand, maar altijd tegen de belangen van het geheel ingaande optreden van steeds meer groepen.

Economisch zullen wij zien dat er speculatieve verwarringen heersen op het ogenblik, en dat wij in de toekomst daarvan nog meer voorbeelden zullen zien. Er zijn reeds mensen die menen dat via de Duitse Mark een oplossing gevonden kan worden voor vele financiële moeilijkheden van Europa. Ik kan u garanderen dat dit niet het geval zal zijn.

Er komt geen aanpassing. Maar zelfs indien men de munt opnieuw aanpast en ook Nederland tot een revaluatie over zou gaan, blijven de moeilijkheden voor Engeland, Frankrijk, bestaan en indirect de moeilijkheden voor Italië en de dollargebieden. Want deze landen zullen allen in kapitaalsmoeilijkheden komen. Dit betekent een vermindering van kapitaalsverwervingsmogelijkheden. En daardoor betekent het ook een vermindering van de werkgelegenheid, samengaan met steeds verder opgedreven eisen van werknemers. Iedereen wil doorgaan op de wijze waarop hij tot nu toe enige resultaten heeft behaald. De omstandigheden veranderen echter, zodat de eigen handelingen van de mensen zullen voeren tot steeds meer sluitingen, faillissementen en - zoals dat tegenwoordig deftig heet - een sterk groeien van de arbeidsreserve. Maar geloof mij: of je nu deel van de arbeidsreserve bent of eenvoudig werkeloos, maakt geen verschil uit behalve voor de statistieken misschien, en de staatslieden die erover moeten praten.

In het volgende jaar - 1970-71 - zouden zich in vele landen moeilijkheden op economisch terrein zo kenbaar moeten maken. Nu was het vroeger zo, dat de mens eerder geneigd was en meende redenen te hebben om zijn lot te aanvaarden. Hij kon veel meer verdragen, omdat hij ergens met anderen verenigd was met een gemeenschappelijk doel en een vertrouwen in zijn voormannen, of hij had een geloof, dat het hem deed toeschijnen dat hij alles als hem door God opgelegd, moest aanvaarden en zo goed mogelijk dragen. De mens van vandaag gelooft misschien niet meer aan God. Want hoe godsdienstiger hij is, hoe meer hij in feite handelt of er geen God bestaat. De mens van heden gelooft niet meer werkelijk in de betrouwbaarheid van voormannen en groepen die een sociaal doel na zeggen te streven en een verandering of omwenteling beweren te zullen bereiken. Dit wantrouwen tegen de voormannen, die toch de leiding dienen te geven, is de laatste tijd overal kenbaar geworden.

De voormannen weten zelf ook niet meer wat zij moeten doen, weten niet meer wat er eigenlijk het beste kan en moet gebeuren. De leiding wordt dus niet meer aanvaard door het volk en is gelijktijdig twijfelmoedig in zichzelf. Dit betekent, dat wij over de gehele wereld een politieke chaos moeten vrezen. In een chaos kan alleen de mens die zijn eigen risico's draagt en zich niet beroept op autoriteiten enz. zich nog handhaven. Alleen hij die zich niet baseert op de rechten die hij meent te hebben, maar uitgaat van de mogelijkheden die hij nu heeft, zal iets bereiken. Zelfs indien dit voeren zou tot het onderdrukken van anderen, moeten wij aannemen dat er een geestelijke ontwikkeling mee gepaard gaat. Want zelfs het kwelen van anderen, het onderdrukken van anderen, is voor de doorsneemens onaanvaardbaar, tenzij er een ideaal of geloof op de achtergrond is, waardoor hij zich gerechtvaardigd kan achten.

Vergeet niet, dat gezagsaanvaarding, geloof, ideaal, de mens tot een sterk van eigen aard afwijkend gedrag kunnen brengen. Dezelfde mensen die een gevangene muis nog voorzichtig naar buiten brengen en loslaten, daar zij geen dier kunnen doden, zullen in naam van het vaderland, de partij, of het geloof, duizenden mensen zonder gewetensbezwaren om hals brengen. Vergeet dit nooit: wanneer er een doel, een rechtvaardiging bestaat, zal de mens sterk van zijn natuurlijke gedragspatroon afwijken en dit zonder meer kunnen verwerken. Maar dan heeft hij een leiding nodig, iets wat de verantwoordelijkheid neemt. Een chaos, waarin een algehele gezagscrisis heerst, maakt een dergelijk afschuiven van verantwoordelijkheden onmogelijk. De mens die handelen wil, zal voor zich een doel moeten kiezen en zal zelf de verantwoordelijkheid moeten dragen voor alles wat hij onderneemt.

Belangrijk hierbij is, dat in de komende tijd steeds minder mensen geneigd en zelfs in staat zullen zijn het gezag van anderen te aanvaarden als voldoende verklaring voor eigen daden en positie. Men zal niet meer kunnen zeggen: Hitler, de Jong, of Luns weten het allemaal zo goed zodat ik hen alleen maar hoeft te volgen. En daarmee wordt de nu nog vaak gebruikelijke reidans van kreupelen die de blinden volgen, onmogelijk. Dan eerst zal de mens kunnen zoeken naar een eigen levenshouding en zich moeten bezinnen op eigen mogelijkheden. Dan is het de eigen vindingrijkheid, maar ook zijn zelfrespect, dat een steeds grotere rol in het leven gaat spelen en van meer belang is dan in deze dagen misschien nog denkbaar is.

Deze reformatie in het menselijk gedrag kondigt zich in de komende paar jaren steeds sterker als onvermijdelijk aan. Er zullen heel wat mensen daardoor ten grave worden gedragen - niet zozeer in het lopende jaar als in de daaropvolgende jaren. Er zijn heel veel mensen gedoemd in de komende tijd te sterven door geweld, zowel door massacatastrofen als door menselijk geweld. Er zullen legerafdelingen vuren op weerloze massa's, volksmenigten zullen soldaten vermoorden om hun wapens buit te maken en grote volksmenigten door explosieven ter dood brengen om zich zo tegen een dictatuur te verzetten. Om nog maar niet te spreken over de slachtoffers van geschillen tussen staten die naar de wapens grijpen.

Wanneer wij in de actualiteit van heden na willen denken over de mogelijkheden van morgen, kunnen wij onze conclusies op grond van dit alles kort en eenvoudig stellen:

1. Het is niet mogelijk blijvend in de toekomst te blijven betrouwen op de nu bestaande regelingen, rechten of mogelijkheden, zover die op de daden of houding van anderen bestaan. Voor het ik kan alleen datgene, wat geheel op eigen streven en werken berust een goede kans maken voort te bestaan.

2. Rond u is een toenemend verzet en een toenemen van de onredelijkheid kenbaar. Dit betekent een toenemende onbetrouwbaarheid ook van degene die met u samengaan en dezelfde doeleinden na schijnen te streven. Met de beste bedoelingen kunnen anderen uw gehele werken en handelen tenietdoen.

3. Wij kunnen hieruit concluderen dat het juist is in alles de komende tijd op jezelf te betrouwen, zelf alles na te gaan, te controleren, te doen. Dit is de enige weg tot resultaten.

4. Wat op het ogenblik gezegd wordt, politiek, economisch en anderszins, zal waarschijnlijk reeds in de nabije toekomst grotendeels onjuist blijken te zijn. Het heeft dus weinig zin ons in ons weten en denken te baseren op de prognosen die mensen nu "wetenschappelijk" menen te kunnen geven. Wij moeten ons dan ook baseren op de mogelijkheden die wijzelf nu erkennen en menen waar te kunnen maken! Alleen op deze wijze zal men in deze tijd verder kunnen komen, geestelijk zowel als stoffelijk.

5. Geloof verliest langzaam maar zeker zijn structurele inhoud. Dit zal erger worden naarmate de conflicten in de wereld oplaaien. Laat ons daarom niet zoeken naar een kerk die ons een geloof kan prediken, maar laat ons in onszelf een geloof vinden waaruit wij kunnen leven. Een mens die geen geloof heeft, zal zijn richting in de komende jaren moeilijk kunnen bepalen. De mens die een innerlijk geloof heeft, zal echter over een zekerheid beschikken die het hem mogelijk maakt gericht verder te streven. De mens die geen innerlijk geloof, maar alleen een kerk heeft, zal waarschijnlijk zichzelf en zijn geloof beiden teloor zien gaan in de verwarring van komende dagen.

6. De kracht die de mens heeft, wordt hen voor een groot deel aangepreut door anderen. Wij weten dat wij bepaalde krachten hebben, maar eisen dat anderen ons eerst verzekeren, dat ons innerlijk besef juist is, voor wij daarvan gebruik durven maken. Ook hier geldt, dat de mens die zijn mogelijkheid en belangrijkheid baseert op wat anderen hem aanpraten, in de toekomst machteloos zal zijn. Betrouw daarom op uw eigen besef, niet op de verklaringen van anderen, zodra het uw eigen mogelijkheid en kracht betreft.

Ik geef u een voorbeeld van de misleidingen die voor kunnen komen. Men zegt u: u bent belangrijk, want u bezit kiesrecht en vormt zo mede de regering. Reeds nu beseffen de mensen, hoe vraagwaardig deze stelling is, daar men de gekozenen niet kan verplichten hun toezeggingen waar te maken. In de toekomst zal men steeds meer gaan twijfelen aan de zin van dit kiesrecht en zal men degene die beweert dat men zo zelf uitmaken kan wat er in de staat gebeurt, droevig aanzien onder de opmerking: het zou mooi zijn, wanneer dat eens waar was. Het is onmogelijk, dat u werkelijk directe invloed op het geheel kunt uitoefenen. Maar u kunt als eenling wel bijdragen tot het ontstaan van veranderingen.

Ook geestelijk is dit waar: Wanneer men u zegt dat men door zijn gebeden vrede in de wereld kan brengen bv., zal blijken dat dit allesbehalve waar is. Maar wanneer wij zouden zeggen: "met onze innerlijke krachten, betrouwende op het hogere dat wij in onszelf erkennen, kunnen wij rond ons de vrede bevorderen", dan is dit juist. Wanneer men beweert met een systeem of geloof de wereld van alle kwalen te kunnen bevrijden, is dit waanzin. Systemen kunnen zich niet snel genoeg aanpassen bij de veranderende omstandigheden, terwijl zelfs binnen het systeem altijd meerdere benaderingen van een probleem mogelijk zullen zijn. Vandaar de strijd die de machthebbers in Rusland onderling nu voeren. O ja, ook in Rusland komt het de komende jaren nog tot gewapende opstanden. Maar dat komt iets later.

Een betrouwen op het systeem alleen zal ook Oost-Duitsland in moeilijkheden brengen. Dit zal wel eerder kenbaar worden, daar Ulbricht op het ogenblik niet erg gezond is en bovendien ruzie heeft gehad met enkele Poolse staatslieden. Dit is wel niet gepubliceerd, maar werd reeds en wordt nog steeds aanleiding tot demonstraties in Oost-Duitsland zelf voor de machthebbers die mede aanleiding worden tot de steeds grotere druk, waaronder Oost-Duitsland in het Oostblok zal komen te staan.

Onze conclusies maken duidelijk dat wij ons eigen gedrag moeten baseren op snel en onverwacht veranderen van omstandigheden in vele delen van de wereld. Dat hierin grote mogelijkheden liggen voor het bereiken van hervormingen en aanpassingen aan de geestelijke noodzaken en mogelijkheden van de mens, is duidelijk. Dat de Witte Broederschap dit alles weet en zal gebruiken is m.i. eveneens duidelijk, maar hoe zij dit zal doen en waar de zwaartepunten zullen liggen, is nog niet zeker. Daarom kan ik beter eenvoudig zeggen: waar niets in een systeem of geloof meer helpen kan en zelfs de wetenschap de reacties in de wereld niet meer kan voorzien op redelijke termijn, zal men moeten leren improviseren.

Voor de eenling betekent dit: ik moet sterker betrouwen op en reageren volgens de krachten, die ik vermeen te hebben. Ik zal voor mijzelf waar moeten maken, wat ik waar meen te kunnen maken op de wijze waarop dit nu mogelijk schijnt te zijn. Ik moet steeds weer kiezen voor de mogelijkheden en middelen waarover ik vandaag kan beschikken en nimmer vooruitlopen op hetgeen ik mogelijk morgen meen te kunnen doen, of de middelen waarover ik in een latere termijn meen te kunnen beschikken.

De actualiteit van heden is voor u in de eerste plaats natuurlijk het directe gebeuren, zoals het heengaan van de Gaulle en de vraag, of Ajax nu wel of niet een finale kan winnen. Maar in de praktijk komt de belangrijkste vraag van het heden neer op het volgende: Wat zal de mentale en geestelijke revolutie, waarvan u op het ogenblik alleen naar buiten toe de verschijnselen gaat zien, uiteindelijk betekenen en innerlijk tot stand brengen? De onlustverschijnselen naar buiten toe worden immers veroorzaakt door innerlijke gevoelens van onvermogen bij steeds meer mensen. De mensen zijn in toenemende mate ontevreden met zichzelf en daardoor in steeds grotere mate ontevreden met de wereld, hoe de feiten in die wereld dan ook mogen zijn. Wat zal dit brengen? Zullen de mensen snel genoeg gaan zien dat niet met een strijd naar buiten toe, maar in de eerste plaats met een innerlijke verandering van de mensen, een verandering in hun benadering van de wereld buiten het ik, zal moeten worden begonnen?

Wat dit betreft zijn er bij ons in de geest vele optimisten. En ik meen te mogen zeggen dat de huidige Wessac-bijeenkomst ook vele mogelijkheden tot optimisme heeft gelaten. Toch moeten wij de vraag stellen: Zal de mens van heden zich over enige tijd terugvinden in een werkelijkheid die hij aanvaarden kan, of zal hij zich doodvechten om zijn illusies en belangrijkheid te handhaven in een wereld die dan niet anders kan reageren dan met geweld, omdat dan eenieder zijn eigen illusies boven alles lief zal hebben?

Zo gezien is de Gaulle dan niet belangrijk, dan zijn de manoeuvres van Wilson in Engeland niet belangrijk, dan is het komende debacle van Nixons politieke benadering niet belangrijk. De feitelijke gevangenschap van Mao of de grote moeilijkheden van Brezjnev zijn dan al evenzeer bijkomstig. Belangrijk is dan alleen:

Zal de mens zichzelf vinden? Want de schuld van het vele dat misgaat, ligt niet in de eerste plaats bij anderen, maar is het gevolg van de verkeerde oriëntatie van elke mens op zich in zichzelf.

Ik geloof dat het begin van de revolutie in de mens zal voortkomen uit een vergroting van innerlijke zelfkennis en daardoor een meer reëel besef van de wereld. Ik meen dat iemand die een meer reëel besef van de wereld begint te krijgen zonder zichzelf te overschatten, gelijktijdig een stap heeft gezet naar wat de Wereldleraar ongetwijfeld de juiste beheersing van de instrumenten genoemd zou hebben, onder andere het innerlijk besef, waardoor een mens zo zeer mens leert zijn, dat hij eindelijk durft luisteren naar God, die in hem spreekt.

Hebt u commentaar? O ja, wanneer u toch meent dat mijn betoog erg pessimistisch is, mag ik u misschien herinneren aan de drie kleine biggetjes? Hun leuze is: Wie is er bang voor de grote wolf? Misschien komt er wel een stormwind, die ook uw te licht geconstrueerde zekerheden omverwerpt. Trek dan als de biggetjes eenvoudig zolang bij de familie in en zoek bescherming, tot de storm voorbij is.

U hebt dus geen commentaren? Dan, vrienden, is hiermee mijn onderwerp teneinde. Ik hoop dat ik u niet teleur heb gesteld, al kon ik u weinig met grotere zekerheid mededelen. Wat de Grote Raad aan besluiten neemt als gevolg van het gebeuren tijdens deze Wessac-bijeenkomst, krijgt u zeker te horen en dan met veel grotere zekerheid, dan ik in mijn betoog kon hanteren. Het zal echter nog wel 6 weken tot 2 maanden duren, voor u over dit alles met zekerheid gezegd kan worden wat gaat gebeuren.

Ik dank u nu voor de mij verleende aandacht en wens u allen een goedenavond.

ESOTERISCHE GELIJKENISSEN

Goedenavond, vrienden.

Zoals u weet dient de inhoud van dit tweede deel van de bijeenkomst wat meer van esoterische aard te zijn. Ik wil trachten mijn stellingen middels gelijkenissen duidelijk te maken, zodat een groot deel van mijn betoog de verhalende vorm gesteld zal zijn.

Er zijn heel wat verhalen, soms hoor je ze fluisteren, soms weet je helemaal niet waar zij vandaan komen, die spelen bij de hemelpoort. Die hemelpoort zelf is een eigenaardige zaak: een soort groot villahek, ergens in de wolken, met een hele lange weg er naartoe en een paar weggetjes die afbuigen en dan naar de benedenverdieping schijnen te gaan. Bij deze poort komen natuurlijk nogal wat mensen aan.

Op een bepaalde dag arriveerden bijna gelijktijdig daar een joodse man en een Arabier, samen. Onder het uitwisselen van onvriendelijke vriendelijkheden, stonden zij daar beiden te wachten op wat zou komen. De een wilde naar Allahs paradijs, de ander meende dat het zijn recht was om te gaan rusten in Abrahams schoot. Maar hun woordenruzie dreigde al snel in handtastelijkheden te ontaarden. Gelukkig kwam Petrus, de baardige sleutelbewaarder, nog juist op tijd tussenbeide. Er werd een tijdelijke wapenstilstand gesloten en Petrus haalde de papieren om te zien waar de twee aan toe waren. De Arabier bleek een el-Fatah-man. Maar hij had het goed bedoeld en mocht dus door het hek gaan naar de islamitische afdeling. Met een vriendelijk gebaar wenkte Petrus hem en sprak: ga maar gauw naar de houri's toe. De papieren van de jodenman wezen uit, dat hij wel eens wat hard was opgetreden tegen de Arabieren en mee had geschoten aan het Suezkanaal. Maar ook hij had het goed bedoeld en mocht de verlangde plaats op Abrahams schoot in gaan nemen.

Er gingen jaren overheen. Maar op een dag stond aan de binnenkant van de hemelpoort de Arabier en vroeg aan Petrus: mag ik er misschien weer uit? Hoe zo? vroeg Petrus. Ik verveel mij, antwoordde de Arabier. Altijd maar luieren, drinken, vruchten eten. Wat de vrouwtjes betreft: het is natuurlijk wel aardig, maar het zijn er zoveel ... Petrus begreep het wel enigszins en meende dat Paulus het nog veel beter begrepen zou hebben. Maar de Arabier was uiteindelijk islamiet, daaraan kon hij toch ook niets doen. Terwijl de twee aan het onderhandelen waren of er niet een mogelijkheid zou zijn voor de Arabier om in een andere afdeling geplaatst te worden, kwam daar ook de kleine jodenman aanwandelen, die eens door Petrus van de Arabier gescheiden was voordat hun lijst van verdienste werd nagezien. Weet u, sprak de kleine man, het is natuurlijk wel erg mooi om in Abrahams schoot te mogen rusten, maar hij heeft van die harde benen... Zou ik misschien toch nog naar een andere afdeling van de hemel kunnen gaan? Ik wil mij desnoods best laten dopen, want dit is niet uit te houden. En de Arabier keek de jood aan, de jood keek de Arabier aan en niet zonder sympathie knipten zij eens een oogje, haalden de schouders op, alsof zij tegen elkander wilden zeggen: hebben wij daarvoor vroeger al die drukte gemaakt?

Petrus beloofde onmiddellijk te telefoneren of er mogelijkheden waren en stelde voor dat de heren zolang naast elkander op het bankje naast het poortwachtershuisje plaats zouden nemen. Maar niet vechten, jullie! Ik zal nagaan of er iemand is die iets voor jullie kan doen. En daar zaten de twee dan naast elkander! De jood mompelde: "Abrahams schoot, het zou wat", en de Arabier spuwde eens voor zich heen en sprak verachtelijk: "Houri's!" waarop de jood voorzichtig informeerde: "Houris?" "Vrouwen", reageerde de Arabier. "Maar waarom mompelt u van Abrahams schoot?" "Verveelt op de duur" "Zouden wij niet kunnen ruilen?" "Proberen." De twee gingen naar Petrus toe en kregen na enig gepraat toestemming om te ruilen. Maar na 200 jaar stond de jodenman aan de poort bij Petrus. En terwijl hij daar zo stond te wachten tot Petrus even tijd voor hem had kwam daar aanwandelen... wie denkt u? Juist, de Arabier. Met veel vriendschap en begrip begroetten de twee elkaar en besloten gezamenlijk niet meer in een specifiek godsdienstige hemel te zullen gaan. Want, zo waren zij het met elkander eens: eenzijdigheid lijkt misschien wel aardig, maar op den duur is het toch niet uit te houden. Zij gingen ter plaatse een fusie aan en ik kan u verzekeren, dat de hemel daardoor voor hen beiden veel prettiger is geworden.

U denkt nu misschien dat het een leuk verhaaltje zonder meer is. Maar denk dan eens even na! U zelf zou die jodenman of die Arabier kunnen zijn. U hebt ook van die dingen die u niet kunt luchten of zien en van die stellingen waar niemand aan mag komen. Per slot van rekening kun je toch niet die antichrist in Rome accorderen of omgaan met die arme orthodoxe christenen? Die weten toch immers niet wat waar is? O, u schiet misschien niet op de tegenstanders. Maar als alles afgerekend wordt, wat blijft er u, ook voor de eeuwigheid dan over? Het is nooit prettig eeuwig alleen te zijn met je eigen illusies. Eerst wanneer je delen kunt in de gedachten, de idealen en desnoods zelfs in de illusies van anderen, zie je een wereld die groot genoeg is om er zelf prettig in te leven.

Dat is in de esoterie net zo goed waar, als in een verhaaltje. Want waarheden en verhaaltjes zijn er heel wat, zoals dat verhaal van die goede pastoor. Die ging ook naar de hemel toe. Onderweg kwam hij al een stelletje heiligen tegen die waren afgekeurd, zoals sint Barbara en sint Christoffor. Ze waren kerkelijk niet meer goedgekeurd dus moesten zij naar de aarde terug, om op een andere manier meer kerkelijk aanvaardbaar en bewijsbaar heilig te worden. U begrijpt dat de pastoor er even stil van werd en bleef staan kijken. Terwijl hij daar nog zo nadenkend stond te staren kwam - stel u dat eens voor - daar juist zijn vroegere kapelaan aan. De kapelaan, die getrouwd was en in het sociale werk was gedoken! Tja, de pastoor was uiteindelijk een christen, dus stak hij zegenend de handen uit en sprak: Zo, heeft de dood jou ook gehaald? Ja, zei de kapelaan. Wij zullen nu moeten zien, hoe onze baas er over denkt. Ik zal bidden dat het niet te erg voor je wordt sprak zalvend de pastoor. Wij zullen nog wel eens zien, meende de kapelaan. Gezamenlijk, maar zwijgzaam, schreden zij tot voor de hemelpoort.

Petrus, sprak de pastoor, hier ben ik dan, een priester Gods en eerlijk celibatair. En ik ben er ook, al leefde ik op mijn manier, sprak de kapelaan. Ik was ook priester, maar ben getrouwd geweest... Petrus drukte op de juiste knopjes en de mechanische administratie begon de kaarten van de twee heren uit te sorteren. De eerste kaart was die van de pastoor. Petrus bekeek haar ernstig en sprak vragend: Celibatair..... Celibatair.... Tjonge, tjonge..... Ergens heb ik er bewondering voor..... En waar hebben wij de goede daden? O, ik zie het al. Die staan op de appendix. Hij nam van achter de grote kaart een soort visitekaartje en bekeek het ernstig. Toen sprak hij: Gaat u maar even zitten, pastoor. Ik zal u zo wijzen, waar u moet zijn. Mag ik dan niet naar binnen vroeg de pastoor? Neééééé, reageerde Petrus. En wat schalks stak hij een vinger op: U hebt ook nooit alles verteld in de biecht! Neen, stamelde de pastoor blozend en voegde eraan toe: Ik wilde anderen niet zo opzweepen als ikzelf vaak opgezweept werd door de biecht van anderen... Ik zal het erbij zetten, sprak Petrus, dat scheelt u misschien nog een jaartje vagevuur.

En hij wendde zich tot de kapelaan. Tja. Hmm. Tja. Het spijt mij voor u, kapelaan, maar ook u zult - een paar dagen misschien maar - een kleine loutering door moeten maken. Want u hebt niet genoeg in God vertrouwd. U was nogal bang toen u hierheen kwam, zoals ik zie, en ook dat is een fout. De kapelaan nam het nogal gelijkmoedig op, maar vroeg toch na enige aarzeling: Wat moet ik dan doen, die dagen van loutering? Ach, sprak Petrus, wanneer u tijd over zou hebben kunt u misschien eens praten met die pastoor, want die gaat toch met u mee. Misschien kunt u hem eens vragen u uit te leggen, wat volgens hem celibatair betekent.

Want - en daar komt weer het lesje - wij zijn vaak heel erg braaf. Wij houden ons aan de letter der wet. Gelukkig dat die wet letters heeft, dan kun je onder de geest daarvan tenminste nog eens doorduiken. Wij hebben onze innerlijke morele wet. Die geldt natuurlijk wel voor iedereen, maar wij weten precies, hoe die wet in elkaar zit en kunnen er nog wel eens omheen komen. Zelfs als wij al precies zouden weten wat die innerlijke wet inhoudt en die voor onszelf ook werkelijk zouden houden, zonder voorbehoud, is het zeer wel mogelijk dat wij uiteindelijk toe zullen moeten geven, dat wij ons aan die wet alleen houden, omdat wij ze anderen zo graag stellen. Daarom is die "innerlijke wet" voor ons eigenlijk niet zo belangrijk als men wel meent.

De pastoor meende dat hij als orthodoxe celibatair - Don Juan was er ook zo een - aan alle eisen had voldaan door niet te huwen. Hij was daarover zo tevreden, dat hij vergat, wat hij eigenlijk was geweest. Wanneer wij ons bezig houden met het bereiken van zelfkennis, willen wij al onze deugden en fouten misschien nog wel voor ons zelf opsommen, maar wat wij in werkelijkheid zijn en zijn geweest, vertellen wij zelfs onszelf maar liever niet. Andere mensen zijn eerlijker en trekken de consequenties van hun eigen gevoelens en gedachten, zoals de kapelaan in het verhaaltje. Maar dan moet je toch nog vertrouwen hebben dat het meer betekent, 'meer' is dan alleen maar menselijk gedrag zonder meer. Het is niet voldoende de menselijke consequenties te trekken, je moet ook innerlijk die consequenties weten te trekken. Want alleen dat, wat je innerlijk als werkelijk en waar ervaart, kun je werkelijk leven als deel van je bewustwording, zonder dat er in bereiking en bewustwording storende hiaten optreden.

Om werkelijk geestelijk bewust te worden, moet je juist dergelijke hiaten weten te vermijden. En daarbij moet je dan niet te veel speculeren op eigen geloof of het bijgeloof van anderen. Wat mij doet denken aan een Amerikaan die zonder geld zat. Hij probeerde natuurlijk aan geld te komen door iets te verkopen, maar niemand bood veel voor wat hij in zijn zakken had. Daarom bood hij hiaten te koop aan. Niemand wist, wat dat was. Daarom kocht eenieder van hem een hiaat in enveloppe voor een dubbeltje, en hij was eerlijk, want de hiaat zat er inderdaad in.

Trouwens, zo zijn wij allen wel: wanneer het wat vreemd en buitenissig klinkt, willen wij er wel aan beginnen. Wanneer iemand je eenvoudig zegt: je moet goed zijn, dan reageert men met een: Dat weten wij nu wel, maar dat hebben wij al zo vaak gehoord.En men gaat verder.... Maar wanneer iemand je zegt je, tegen stevige vergoeding, de leer van Pesjiwanat Kiwana Assuna Katuna wil aanleren, dan begrijpt men daar geen p... van.

En daarom is men graag bereid dit tegen flinke betaling te leren. Ook wanneer het erop neerkomt, dat zo iemand je dan met heel veel vreemde woorden ertussen, vertelt dat je goed moet zijn. Maar ja, wanneer het zo buitenissig en vreemd klinkt, zelfs al betekent het misschien niets, dan moet het wel iets bijzonders zijn.

Overigens ziet men dat niet alleen in de esoterie, het komt overal voor. Wanneer je eenvoudig zegt dat je op de streekbelangen moet letten, zal niemand daaraan aandacht schenken. Maar wanneer je zegt, dat men voor de recreatieve achtergronden van de regio en de industrieel-financiële belangen in verband met de sociale infrastructuur moet zorgen, dan acht men het opeens veel belangrijker, zelfs al komt het op hetzelfde neer. Toch gaan wij geestelijk vaak op dezelfde wijze te werk. Wij nemen eenvoudig de meest fantastische woorden en bouwen daar een soort afgodsbeeld van, om zo een doodeenvoudige waarheid uiteindelijk te kunnen accepteren, en dat betekent, dat wij veel te trots zijn om toe te geven, dat het betrekkelijk eenvoudig is om te weten hoe je goed moet leven. En als wij niet toe kunnen geven, hoe eenvoudig het is om goed te leven, kunnen wij al evenmin toegeven of aanvaarden dat het eenvoudig is om bewust te worden. Bewustwording is eigenlijk alleen maar: in jezelf aanvoelen wat goed is, het doen, en kijken wat er mee gebeurt. Zo leer je, en als je genoeg leert, besef je wat je bent. Weet je eenmaal wat je bent, dan zul je ook innerlijk allerhande dingen omtrent jezelf gaan begrijpen die je tot nu toe misschien nog niet eens had opgemerkt en die toch veel belangrijker zijn dan de vele gewichtige dingen, waarmee wij ons bezig plachten te houden.

Maar laat ik daarop nu maar niet te ver doorgaan. Ik heb gezegd dat ik u een paar verhaaltjes zou vertellen en dus wordt het hoogste tijd, dat ik mijn volgende verhaal begin. Het is overigens een treurige geschiedenis.

Er waren eens twee vrienden. De een was op zijn manier een echte vrijbouter. Hij ging naar elke kerk wanneer hij daar zin in had, maar hij behoorde tot geen enkele kerk. Hij had interesse voor alle dingen en sporten, maar was lid van geen enkele vereniging. Hij vond de politiek wel erg interessant, maar behoorde tot geen enkele politieke partij. Kortom: alles in het leven zei hem wel wat en hij was bereid met alles mee te doen maar niet op een georganiseerde manier! Hij was bereid voor een goed doel desnoods zijn maandsalaris te geven, of te sterven als het niet anders ging, maar niemand moest elke maand bij hem komen om een contributie, of hem verplichten vergaderingen bij te wonen en zo. Daaraan begon hij eenvoudig niet. Zijn vriend was eigenlijk zijn directe tegenpool. Je ziet dat vaak, daarom zegt men dat tegenstellingen elkander aantrekken. De vriend was lid van een politieke partij, een sociale vereniging, een voetbalclub, een kerkgenootschap, een spiritistische groep, was lid van een soos voor industriëlen, had natuurlijk enkele commissariaten - dat is tegenwoordig ook een soort club - en was dus wel bijzonder sterk en goed georganiseerd.

Het ongeluk wil dat de eerste op bezoek is in een stadje, terwijl de ander in dat plaatsje de bijeenkomst van het een of andere buitenissige genootschap bijwoont. De eerste vroeg dus zijn vriend: kan ik met je meerijden? Dat was goed, maar onderweg botsten zij tegen een grote wagen op, zoiets van de routiers internationaux. U weet wel, een grote vrachtwagen met een aanhanger, waar achterop "tir" staat, wat kennelijk bedoeld is om duidelijk te maken dat de man voorin nogal eens zit te tieren..... En zo gingen zij getweeën dan. De auto bleef beneden en ging naar het autokerkhof, maar de twee geesten gingen op weg naar de hemel. Maar zij waren nog niet zo ver op weg - de hemel is een heel eind boven de wereld - toen op aarde reeds de begrafenis begon. En daar eenieder benieuwd pleegt te zijn wat men wel van zijn teraardebestelling weet te maken, bleven zij natuurlijk beiden even staan om te kijken. Daar zij niet op dezelfde plaats werden begraven, was de vrijbouter al snel zijn vriend kwijt. Na korte tijd was hij reeds in staat om zijn weg te vervolgen en verder hemelwaarts te trekken. Want op het kerkhof werd niet gesproken en aanwezig waren alleen de hospita, een verre neef, die hoopte te erven en een vertegenwoordiger van de begrafenisverzekering. Onze vriend bereikte dan ook zonder veel hinderpalen de hemel en daar hij goed geleefd had, sprak Petrus vriendelijk:

Hier is uw kaart, gaat u maar naar binnen. U gaat eerst maar eens naar de fourier en laat u vleugels, gewaad, trompetje en heiligenkransje uitreiken... Na enige tijd was de vrijbuiters naar genoegen ingekleed en ging terug naar de poort, om op zijn vriend te wachten. Dat duurde nogal een tijd. Zelfs Petrus begon het vreemd te vinden en sprak: Je staat daar nu al een half jaar aan de poort te lummelen. Wat is er eigenlijk met je aan de hand? Ach, zei de vrijbuiters, ik sta op mijn vriend te wachten. Wij zijn gelijk doodgegaan, dus hij moet nu toch wel elk ogenblik aankomen. Waarop Petrus repliceerde: Elk ogenblik? Als jullie gelijk dood zijn gegaan is die vriend van je al een half jaar over tijd. De vrijbuiters keek Petrus nederig aan en sprak: Mag ik misschien eens gaan kijken waar hij blijft? Ik heb uiteindelijk mijn uitrusting in beste orde, ik heb al lang geleden mijn vliegbrevet gehaald, dus misschien kan het? Petrus dacht eens even na en besloot toen: Bij wijze van uitzondering mag je dan wel even gaan. Ik zal je een pasje schrijven. Maar die harp laat je hier.

Het pasje werd geschreven en onze vrijbuiters wiekte langzaam over het pad naar de aarde. Nu gaat vliegen natuurlijk heel wat vlugger dan lopen, zodat hij na enkele ogenblikken al meer dan halverwege was. En jawel. Daar zag hij zijn vriend zitten op een wolkje. Maar hij deed wel wat vreemd. Het ene ogenblik zat hij hardop te vloeken, dan weer lachte hij daverend, dan weer begon hij opeens te huilen. Kerel" sprak de vrijbuiters hem aan, wat mankeert jou eigenlijk? Je bent al lang over tijd... Ik weet het niet, zei de ander. Ik heb het gewoon niet meer. Kom kom, kop op man, je moet naar de hemelpoort!!! De hemelpoort, de hemelpoort? Man, ik ben nog steeds bezig over mijn begrafenis!! Over je begrafenis? Ja, over mijn begrafenis. Je had het moeten zien. Eerst komt er een ellendeling die altijd geprobeerd heeft mij uit het bestuur te drukken. Met zo'n krans en het gehele elftal er achteraan. Bij mijn leven heeft hij mij bij iedereen zwart gemaakt en nu stond hij opeens te vertellen, dat er nooit een beter bestuurslid is geweest dan ik. Terwijl ik weet, dat hij alleen maar op mijn functie stond te azen. Ik had hem de nek wel om kunnen draaien. De directeurs waren er ook. Nu ja, dat hoort, maar de vertegenwoordigers van de werknemers waren er ook en een van hen hield een heel verhaal over alles, wat ik voor de gezonde arbeidsrelaties betekend had. En dat terwijl diezelfde man altijd tegen iedereen beweerde, dat ik mijn geld ook maar voor niets kreeg, dat het van de arbeiders gestolen was. De hele familie, 7 sprekers, 7 kransen. En dat, terwijl er vroeger als ik op visite kwam, er nog niet eens een sigaar af kon. En dan de loge. Met een werkstuk dat zo lang duurde dat ik mij afvroeg, of zij misschien nog een tombe zouden gaan metselen ook. De dominee voelde het kennelijk als zijn plicht om tegen alle aanwezige arme heidenen te gaan preken. En dat in mijn tijd, want de familie betaalde hem er voor en op mijn begrafenis. Dat is nog maar de helft van de ellende. Man, ik had het niet meer. Ik wilde dat ik nog eens terug kon gaan, dan zou ik het een en ander eens stevig rechtzetten, dat kan ik je verzekeren...

Alles goed en wel, reageerde de vrijbuiters, maar dat heeft toch geen half jaar geduurd? Een half jaar? Het duurde een paar uur. Maar ik ben er na al die tijd nog niet overheen. Waarom? Omdat ze allemaal zo gemeen over mij stonden te liegen en tegen mij stonden te liegen aan mijn graf. Trek je daar maar niet te veel van aan. Toen je leefde deden zij het ook, alleen wist je het toen niet. Kom nu maar mee naar de hemel. Maar de georganiseerde man wilde niet! De vrijbuiters moest terug, voor zijn pasje was verlopen.

En zo is het mogelijk dat nu nog ergens halverwege de hemel en de aarde iemand tanden zit te knarsen, terwijl hij in de hemel zou kunnen zijn, compleet met vleugels, heiligenkrans en harp of bazuin. Waarom? Omdat die georganiseerde mens een zo enorm ontwikkeld gevoel van eigenwaarde in de verkeerde zin van het woord had, dat hij niet eens kon aanvaarden dat anderen hem even vaak hadden bedrogen, als hij die anderen bedrogen had.

Misschien vindt u het alweer een leuk verhaal en niet meer. Maar gaat het dan niet vaak zo? Ik wil niet beweren dat u alles verkeerd doet. Maar u hebt ook wel een hoop verplichtingen en u moest u er ook wel eens lekker uit. U had eigenlijk beloofd innerlijk te werken en te streven, of iets te doen voor iemand anders. Maar ach ja, er is een mooi concert, of er is iemand jarig, of er is gelukkig een andere bijeenkomst, nietwaar? Dan had je een verontschuldiging en niemand weet dat je er eigenlijk de buik van vol had voorlopig.

Je wilt graag belangrijk zijn, niet alleen in bestuurtjes van verenigingen en zo, maar ook innerlijk in eigen ogen. Maar ja, je maakt fouten nietwaar. Dan zeg je niet: Ik maak fouten, maar zeg je tot je zelf: Ik ben nu eenmaal wat anders dan anderen. Die kleine afwijkingen van de norm moeten zij dan maar van mij nemen. En dan verwacht u, dat anderen u zullen aanvaarden zoals u uzelf ziet: iemand die in alles toch wel zeer belangrijk en goed is, iemand die het zich wel kan veroorloven bepaalde dingen naar eigen lust en zin te doen, omdat u nu eenmaal van de norm, van het gewone volk, verschilt.

Zo bouw je je dan een heiligenbeeldje van jezelf, dat je ergens op een heuvel stelt en waarbij u verwacht dat het vereerd zal worden door een eerbiedige menigte van degenen die rond u leven en staan, de anderen, wier hoofdfunctie het is uw belangrijkheid te erkennen en te bewonderen. Maar dat klopt niet altijd. En wanneer er dan ineens, in het leven of vanuit de geest, u de waarheid wordt gezegd, wordt u nijdig. Dan kunt u het niet hebben. Wat betekent dat voorlopig alle geestelijke ontwikkeling verder stilstaat, dat alle contact met hogere geestelijke niveaus wordt verbroken en u eenzaam blijft mokken over een onrecht, dat op de keper beschouwd vaak meer van een genade heeft.

Wat de les is, die u uit dit alles kunt trekken: De ware esotericus is degene die zich nimmer onvoorwaardelijk bindt. Hij is iemand die zich vrijelijk ontwikkelt, zoals hij maar kan, en steeds tracht zo eerlijk, hulpvaardig en loyaal te zijn tegen de wereld, als hij van die wereld voor zich zou wensen. Het is veel beter juist te leven volgens je eigen begrip, dan 25 verschillende systemen van esoterie tot yoga te volgen en 17 verschillende kerken na te lopen om uiteindelijk nog nergens te komen. Eerlijkheid tegenover jezelf kun je alleen maar bereiken, wanneer je het aantal verplichtingen en daarmee ook de illusie van belangrijkheid zo sterk beperkt, dat de invloed daarvan op je leven en handelen miniem is. Daarom lacht u misschien niet. Maar is het niet even belachelijk als het grappigste verhaal dat mensen meer prijs plegen te stellen op de belangrijkheid die zij in ogen van anderen menen te bezitten, dan op de dingen die voor een werkelijk eerlijk, bewust en gelukkig leven van belang zijn?

Er zijn natuurlijk heel wat meer hemelpoortverhalen en ik zou er dan ook best nog enkelen kunnen vertellen. Maar er zijn zoveel andere verhalen. Zo zou je het sprookje van Blauwbaard kunnen moderniseren. Dan gebruikt de dame tegen alle orders van haar echtgenoot in de sleutels van zijn wagen om daarmee 'n eindje mee te gaan rijden en heeft blikshade. Zuster Anna zit dan misschien aan het verkeersplein Oude Rijn om te kijken of de broers de schade al hebben hersteld, voor de heer Blauwbaard de echtelijke woning weer betreedt. En om het echt te maken zou de redding nu wel eens te laat kunnen komen door een verkeersopstopping. Misschien voelt u niet, hoe groot ook de geestelijke betekenis van dergelijk verhaal kan zijn. Blauwbaard zou bv. het leven kunnen zijn, dat de mens zo onmetelijk veel mogelijkheden geeft. U denkt misschien niet aan het leven als een weelde. Maar je kunt ademen, kleuren zien, lopen, bewegen, er zijn bloemen, je kunt rusten en altijd weer is er een morgen, waarop alles anders en beter zou kunnen zijn. Wat een rijkdommen!

Daarop let men natuurlijk niet. Maar in het leven zijn steeds weer dingen, enkele misschien maar, die dit leven ons verbiedt. Er zijn dingen die niet bij de werkelijkheid van leven behoren, zoals het leven om macht te hebben over anderen of ten koste van anderen. Maar wij hebben de sleutel om die dingen toch te doen, wij hebben het vermogen in de gruwelkamers van het leven door te dringen. En in plaats van te zoeken naar een leven in vreugde en vrede, gelukkig te zijn met het leven en de wereld, waarin wij dan toch maar mogen leven en werken, gaan de mensen prompt op zoek naar de afgesloten kamer, naar de dingen die men als mens niet kan doen zonder zijn menszijn te verliezen, de dingen die men niet kan bezitten zonder daardoor afgesloten te worden van de werkelijkheid van het bestaan. Men wil macht, geld, betekenis en aanzien, men wil alles en vraagt zich niet af of dit goed is, of dit niet alleen verkregen kan worden ten koste van een ander. Op het ogenblik dat men zich aan dergelijke dingen overlevert slaat de gehele wereld voor je dicht, wordt het leven in onze ogen opeens alleen nog maar de komst van de dood.

Dan wil men de schade herstellen. Dan gaat men naar een profeet toe, naar een kerk, een medium, de een of andere zogenaamde meester. Dan betekent het hele gedrag van de mens opeens: help ons, help ons. En die anderen kunnen misschien wel eens helpen, maar het duurt te lang. Wat de mens dan verlangt is het wonder, waardoor opeens de hele vreugde en vrijheid van leven weer terug kan worden gevonden. Dan heeft men geen geduld, dan verwacht men dat een ander de oplossing wel zal vinden en gaat men in hun oude spoor verder, soms alleen even onderbrekende voor een soort: Zuster Anna, ziet gij nog niets komen? Maar dan willen wij te veel. Dan ontstaat er een verkeersopstopping door de veelheid van wensen en gedachten. Dan loopt ons zoeken en pogen dood. Dan zijn wij zo verward in 1000 stellingen zonder enige beleving, dat wij het werkelijke leven niet eens meer kunnen hervinden. Dan sterft zelfs de levende mens soms een soort dood: dan blijft er alleen maar een vegeteren, een lusteloos verder gaan met de dingen die voor het ik geen betekenis meer hebben. En dat is een esoterische dood.

Natuurlijk, het verandert weer. Je sterft nooit werkelijk. Wat dat betreft:

Er was eens een man die sprak: Ik ben blij, dat mijn leven afgelopen is. Nu had hij misschien gelijk daarmee blij te zijn, want vele schuldeisers zaten achter hem aan en uiteindelijk was men er nog achter gekomen hoeveel massagraven hij had laten graven. Het leven was voor hem ergernis en angst. Daarom verwelkomde hij de dood en sprak over het sterven met verlichting: zo, dat hebben wij weer gehad. Maar toen hij over was gegaan, stonden alle bewoners van de massagraven die hij had laten graven reeds op hem te wachten. Zo vluchtte hij naar de hemel, maar die bleef voor hem gesloten. Hij vluchtte naar de hel, maar ook daar vond hij geen plaats. In armoede keerde hij terug tot de wereld en incarneerde daar. Om te leven in de ellende die hij zelf eens voor anderen had veroorzaakt en die op de wereld nog steeds voortbestond.

De mensen denken maar al te vaak: dat is voorbij, daar zijn wij af. Maar dat is niet waar. U hoeft niet in een reïncarnatie te geloven om te beseffen dat je niet een deel van je leven en werken eenvoudig af kunt sluiten en kunt zeggen: zo, dat is afgelopen. Want alles wat je was blijft voortbestaan in jezelf. Wat innerlijke bewustwording betekent? Een vloed van ervaringen, die langzaam stijgt in de sluiskolk van 't leven, tot de ziel naar de hogere stromen kan ontsnappen. Wanneer je de feiten niet wilt kennen, blijf je steken. Dan begin je telkens weer opnieuw. En hoe minder je de feiten wilt kennen, hoe minder je bereid bent te erkennen wat jij zelf bent in het leven en wat het leven in feite is, en hoe minder je innerlijk kans hebt een peil te bereiken, waarop God, geestelijke krachten, waarheid, desnoods vrede voor jou een werkelijkheid kunnen worden.

Ieder heeft zo zijn eigen aard. Erken het en wees consequent, dan heb je nog goede mogelijkheden. Zoals de voetballer die zo prachtig vals wist te spelen, dat de scheidsrechter hem haast nooit betrapte. Toen hij stierf, werd hij aan de hemelpoort afgewezen. Hij moest eerst maar eens leren om eerlijk te spelen. De voetballer was gewend aan transfers, trok zich van de zaak niet veel aan en kwam in de benedenafdeling, waar de spelers volgens de traditie zwart en rood zouden dragen. Toen de voetballer echter ontdekte wat daar gespeeld werd, speelde hij zo vals, dat men hem daar ook niet wilde houden en als noodoplossing door een achterpoortje de hemel intrapte. Wat een belachelijk verhaal is, maar waaruit u zou kunnen leren: iemand die in en voor zichzelf consequent is, zal misschien wel ingaan tegen heel wat regels en wetten en misschien zelfs zondigen tegen bepaalde ethische normen, maar wanneer hij eerlijk en oprecht zichzelf is en blijft, vindt hij toch ook op deze wijze voor zich de waarheid. Maar de mens die zich niet wil veranderen en toch anders wil schijnen, die zich a.h.w. twee gezichten aan wil meten, krijgt over het algemeen van twee kanten tegelijk op zijn gezicht.

En daarmee zijn wij dan esoterisch toch nog betrekkelijk ver gekomen. Met 'n verhaaltje en een praatje gaat de tijd wel vlot en het lijkt zo licht. Maar de inhoud is voldoende. En een verhaaltje heeft voordelen. Wanneer je tegen de mensen zegt: jullie zijn aanstellers, dan worden zij nijdig en lopen weg, maar vertel je een verhaaltje over aanstellers, dan kunnen zij doen of zij menen dat dit alleen hun burens geldt. En leren waarschijnlijk niets.

Ik heb getracht een reeks van stellingen voor u op te bouwen in de vorm van verhalen:

De tegenstellingen, die wij in het leven menen te kennen, komen vaak voort uit onze eenzijdigheid.

Wie eerlijk is tegen zichzelf kan de waarheid van het leven gemakkelijker vinden en daarmee de grotere waarheid, die ook de geestelijke en innerlijke werelden omvat.

Consequent zijn betekent, ongeacht hetgeen je bent, de ervaring opdoen, waardoor je contact krijgt met het geheel van het bestaan. En dit contact is dat, wat men in de esoterie hogere bewustwording noemt. Want hoe kun je jezelf kennen, wanneer men niet bereid is de wereld in waarheid te zien en zo een vergelijkingsmogelijkheid te verwerven voor eigen besef.

En hoe kan je opgaan in een hogere waarheid wanneer je de werkelijkheid niet zozeer aanvaardt en beseft, dat je daardoor leert, hoezeer je deel bent van het geheel.

Goedenavond, vrienden.

d.d. 9 mei 1969